

απόψεις

Η χρησιμοποίηση των “panama papers”

Από στοιχεία που μόλις δόθηκαν στη δημοσιότητα από τη “Διεθνή Σύμπραξη Ερευνητών Δημοσιογράφων (ICIJ)”¹, συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι πληροφορίες που περιλήφθηκαν στα γνωστά μας “Panama papers” αξιοποιήθηκαν από τις φορολογικές αρχές τουλάχιστον 22 κρατών. Μάλιστα, κατά τα στοιχεία που μόλις δόθηκαν στη δημοσιότητα, οι φορολογικές αρχές των 22 αυτών κρατών κατάφεραν να μαζέψουν 1,2 δις δολάρια σε φόρους και πρόστιμα, μετά τη σχετική εντός του έτους 2016 διαρροή πληροφοριών για εξωχώριες εταιρείες και νομικές οντότητες που συνδέονται με τον Παναμά.

Όπως είναι γνωστό, κατά το έτος 2016 διέρρευσαν περίπου 11.000.000 έγγραφα που βρίσκονταν στην εταιρεία “Mossack Fonseca” στον Παναμά, η οποία ίδρυε και παρακολουθούσε νομικές οντότητες σχετιζόμενες με τον Παναμά και με σκοπό τη διαχείριση και τοποθέτηση περιουσιών. Είναι προφανές ότι η τοποθέτηση περιουσίας και με σκοπό την καλύτερη διαχείρισή της δεν συνιστά εξ ορισμού παράνομη ή καταχρηστική πράξη φοροδιαφυγής. Συχνά, μάλιστα, μπορεί να συνιστά τη βέλτιστη νόμιμη διεύθεση, για την εξυπηρέτηση σκοπών οικογενειακού προγραμματισμού, προστασίας των συναλλαγών έναντι τρίτων κ.ο.κ.

Έχοντας, λοιπόν, ξεκαθαρίσει το γεγονός ότι η δημιουργία και διατήρηση νομικής οντότητας δεν συνιστά εξ ορισμού κολάσιμη πράξη, πάντως θα πρέπει να αναφέρουμε ότι αλλοδαπές φορολογικές αρχές χρησιμοποίησαν τα στοιχεία που διέρρευσαν από τον Παναμά για να διενεργήσουν ελεγκτικές επαληθεύσεις ώστε να διαπιστώσουν τη φορολογική συμμόρφωση των φορέων των νομικών αυτών οντοτήτων και της διαχείρισης, μέσα από αυτές, των περιουσιών τους. Κατά τα τελευταία τρία χρόνια, όταν τα στοιχεία αυτά ήταν διαθέσιμα, φαίνεται ότι από τις σχετικές φορολογικές επαληθεύσεις, η Μεγάλη Βρετανία συγκέντρωσε περίπου 253.000.000 δολάρια, η Γαλλία 136.000.000 δολάρια, η Αυστραλία 93.000.000 δολάρια. Οι Καναδικές φορολογικές αρχές ταυτοποίησαν περίπου 900 ιδιώτες και νομικές οντότητες που είχαν περιληφθεί στα “Panama papers” και ολοκλήρωσαν 116 φορολογικούς ελέγχους, καταλογίζοντας πάνω από 15.000.000 канаδέζικα δολάρια σε ομοσπονδιακούς φόρους και κυρώσεις. Οι Ολλανδικές φορολογικές αρχές ταυτοποίησαν περίπου 500 ιδιώτες και εταιρείες και καταλόγισαν περίπου 8.000.000 ευρώ σε φόρους και πρόστιμα. Οι Δανικές φορολογικές αρχές εισήγαγαν 34 υποθέσεις στα

¹ <https://www.internationalinvestment.net/news/4001648/tax-panam-papers>

δικαστήρια, αναζητώντας αποζημίωση για τις ζημιές που προκλήθηκαν από τη διοίκηση των νομικών αυτών οντοτήτων. Το Βέλγιο ανέκτησε 18.700.000 δολάρια από την ταυτοποίηση των διαρροών. Η Ισπανία 164.000.000 δολάρια, ο Ισημερινός 84.300.000 δολάρια, το Μεξικό 21.600.000 δολάρια, η Ισλανδία 225.500.000 δολάρια κ.ο.κ.

Στην Ελλάδα, η διαρροή των στοιχείων από τα "Panama papers" αποτέλεσε αντικείμενο πολιτικής αντιπαράθεσης. Αποτέλεσε, ακόμη, επικοινωνιακό εργαλείο και φάρμακον των εξαγγελιών για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Η διαρροή και όχι μόνο αυτή, αλλά και ονόματα ελληνικού ενδιαφέροντος, δημοσιεύθηκαν και ξαναδημοσιεύθηκαν στα ελληνικά ΜΜΕ. Η φήμη αρκετών συμπολιτών μας σπιλώθηκε. Πολλοί είδαν τα ονόματά τους αναρτημένα σε διαδικτυακούς καταλόγους, βορρά απαξιωτικών σχολίων ακόμη και εκβιασμών, λόγω πιθανής σύνδεσης τους με περιουσιακή τοποθέτηση στην αλλοδαπή. Η χρησιμοποίηση των στοιχείων δημιούργησε την πεποίθηση ότι η τοποθέτηση περιουσιών στην αλλοδαπή και σε εξελιγμένα σχήματα φορολογικού σχεδιασμού συνιστά εξ ορισμού ποινικά κολάσιμη και κοινωνικά απορριπτέα συμπεριφορά.

Και ενώ έλαβαν χώρα όλα τα ανωτέρω και ενώ τα "Panama papers" χρησιμοποιήθηκαν ακόμη για λόγους άσκησης μικροπολιτικής, μετά από τρία χρόνια εξακολουθεί να τηρείται σιγή ιχθύος, αναφορικά με την τυχόν ουσιαστική εκμετάλλευση των πληροφοριών που σε αυτά έχουν περιληφθεί. Τι άραγε έχει γίνει με τα στοιχεία αυτά; Ταυτοποιήθηκαν; Και αν ναι, για πόσες περιπτώσεις υφίσταται ταυτοποίηση; Διενεργήθηκαν ελεγκτικές επαληθεύσεις από τη φορολογική αρχή; Και αν ναι, σε πόσες περιπτώσεις; Και οι τυχόν έλεγχοι σε τι συμπεράσματα κατέληξαν; Ποιά είναι τα ποσά φόρων και προστίμων που τυχόν καταλογίστηκαν; Πόσοι εντέλει από τους περιληφθέντες στα "Panama papers" τυχόν φοροδιέφευγαν και πόσοι είχαν απλώς χρησιμοποιήσει νόμιμα σχήματα τοποθέτησης κεφαλαίου και περιουσίας τους; Ποιά είναι η ποσόστωση ανάμεσα στους «καλούς» και τους «κακούς»;

Τρία χρόνια σιωπής. Ακόμη και σήμερα, τρία χρόνια μετά, δεν γνωρίζουμε τι ακριβώς εντοπίστηκε από τις φορολογικές αρχές σε σχέση με τα στοιχεία που έχουν περιληφθεί στα "Panama papers". Και δεν γνωρίζουμε, παρά το γεγονός ότι άνθρωποι δέχθηκαν επικοινωνιακές επιθέσεις και λοιδορήθηκαν χωρίς την επίκληση συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων.

Όμως, η τακτική αυτή της συλλήβδην διαπόμπευσης, χωρίς την επίκληση συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων που να συνάγονται από τεκμηριωμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις και ακολούθως η τακτική της σιγής δεν βοηθά στη δημιουργία συνθηκών ασφάλειας δικαίου ούτε και εμπιστοσύνης στη δράση των φορολογικών αρχών. Και χωρίς ασφάλεια και εμπιστοσύνη, δεν δύναται η χώρα να διεκδικήσει με επιτυχία τη συγκέντρωση κεφαλαίων που βρίσκεται στο εξωτερικό. Κεφάλαια τα οποία έχουμε άμεση και επιτακτική ανάγκη για να αναθερμανθεί η οικονομία μας.

Ας ξεκινήσουμε, λοιπόν, από τα βασικά. Ας πληροφορηθούμε ποιά είναι τα αποτελέσματα των ελεγκτικών επαληθεύσεων που σχετίζονται με τα "Panama papers" καθώς και με τις λοιπές πολυάριθμες λίστες που έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής μας ζωής τα τελευταία χρόνια.

Ασπασία Μάλλiou